

**FOGLALAT:** Magyarország és Erdély (országgyűlési hírek: kinevezések; budapesti napló: budai iskolai próbatét, literáriai ujdonságok, magyar játékszin 's a t.; különféle: gyapjúkereskedési hírek, a' bányai rablási hír alaptalan, 's a t.; magyar gazd. egyesület; 's a t.) Amerika. Portugália. Törökország (pillantás a' keleti politika ármánykötésére; a' jancsárpart hátrádsi kívánata meggátolva; részletek a' kapudán basa elfartóláról; Ibrahim előnyomulta Anatóliában; Bazra elfoglalva; a' diván az egyesült hajóhadat nem bocsátja a' dardanellákba; Meh. Ali nyilatkozata a' négy nagy hatalom ügyviselőjéhez; 's a t.) Anglia Belgium. Németország. Gabonaár.

### Magyarország és Erdély.

**ORSZÁGGYŰLÉSI HÍREK.** Pozsony, aug. 13. A' KK és RR f. hó 10ki országos ülésökben a' f. e. jul. 28kán költ k. kir. leirat tárgyában tanácskozási, az illető kerületi üzenetet 's felírást elfogadták 's a' Fő-rendek legközelebbi ülésébe küldetésüket elhatározták. Ez üzenetjökben oda nyilatkoznak: hogy 's fels. atyai felszólítását követve, a' haza közjává 's a' törvények teljesítésére is czélzó, 's ennelfogva halás tisztelettel fogadott k. kir. előadásokat pontonként tárgyalás alá fogják venni, 's hogy e' tiszta szándékukban annál sikeresebben haladhassanak elő, a' szerint, mint még a' k. kir. leirat leérkezte előtt az 1832/6ik évi II. d. törv. czikk által kirendelt országos választmány munkáját épen azért kérték be, hogy azt a' köztörvényhatóságokkal sietőleg közölve, ezek utasításaitak minél előbb megküldhessék, 's így a' KK és RR a' k. kir. előadások 2ik pontját haladék nélkül tárgyalás alá vehessék; hogy pedig a' k. előadásoknak 1s' 's 3ik pontjára nézve is hamarabb tanácskozhassanak 's végezdhessenek, 's felségét alázatosan arra kéretik, hogy a' fenálló törvények lelke 's az előbbi országgyűlések példái következtében a' katonajonczokban kívánt segedelem-adásra nézve fenforogható szükség voltaképi megtudására vezető eszközöket nyújtani, ugy a' Duna 's illetőleg a' többi folyamok szabályozása iránti tanácskozások elősegélésül szolgálható terveket és adatokat is, mellyek közöltetését az országos RR már az 1835 jan. 29ről költ felírásukban kérték, a' jelen O. gyűléssel minél előbb közöltetni méltóztassék. Ugyanazért a' KK és RR 's cs. k. főhgségét teljes tisztelettel arra kérik, a' fő-Rendeket pedig hazafi bizodalommal felszólítják, hogy a' főnnebbekben kifejtett intézkedéseikhez járulásukkal, a' velők közölve levő mindennemű felírásokat, 's az ezekben foglalt sérelmeket és kívánatokat tanácskozási alá venni 's a' KK és RR-vel egyezni méltóztassanak, annyival inkább, mivel a' KK és RR azokat e' felírással (t. i. a' jul. 28kai k. kir. leiratra küldendővel) együtt 's válhatlan kapcsolatban kívánják fölterjeszteni, — egész tisztelettel és őszinteséggel nyilvánítván a' KK és RR egyszersmind, hogy a' kívánt adatoknak legfelsőbb helyről leérkezésüket a' k. kir. előadások 1s' 's 3d' k pontjait is, minden más egyébgyütt, szokott módon és uton haladék nélkül tárgyalni, munkáikat a' Fő-Rendekkel közölni, a' felírásokat és netalan szükséges törvényjavaslatokat annak rende szerint elkészíteni nem késnek, 's elkészítendő munkálataikat minden egyéb tárgyra nézve föl is terjesztendik ugyan, de a' kívánt katonajonczokbeli segedelem-adás tárgyában készitendő felírásukat és törvényjavaslatukat csak úgy és akkor terjeszthetik fel, ha és a' mikor szabad választási jusun és a' szólás törvényes szabadságán ejtett súlyos sérelmek tetteg orvosoltván, a' nemzetnek azokból eredett igen terhes aggodalma teljesen megszüntetve lesz. A' fentebb üzenetet a' fő-Rendek tegnapi ülésökben vevék tanácskozásba, mellynek eredményét a' mindkét táblának egymásután tartott máj ülésében felolvasott válasz következő lényeges kivonata mutatja: „Igaz hazafi örömlükre szolgál 's cs. k. kir. főhgségének és a' Fő-Rendeknek a' hozzájuk intézett üzenetből tapasztalhatni, hogy a' KK és RR a' k. kir. előadások tárgyalására vezető előleges lépéseket tenni ügyekeznek, 's velők az e' részbeni tudakozó felírásnak 's Felsége elibe terjesztésére nézve a' legszívesebben kezét fognak 's cs. k. kir. főhgsége 's a' Főrendek, de egyszersmind (több e' válaszban felhozott oknál fogva) egész bizodalommal felszólítják a' KK-t és RR-t, hogy a' most érintett felírást az azzal épen semmi összekötetésben nem levő többi tárgytól elkülönözní 's ezektől elválasztva velők ismét közölni szívesen siessenek; mi meglevén, 's cs. k. kir. főhgsége 's a' Főrendek az eddig is közölt tárgyakról tanácskozásokat azonnal megkezdve, ezek közül azoknak, mellyek az összes megegyezést megnyerendik, nyomban 's Felsége elibe terjesztését részökről kitelhetőleg előmozdítandják. A' KK és RR üzenetének a' katonajonczokbeli segedelem-adáshoz kötött záradékára nézve a' Fő-Rendek több, szinte válaszkban előadott, okból kinyilatkoztatják: „hogy illy példanélküli záradékot, az 's hozzájárulásukkal keletkezendő eredvényekre nézve, kötelező erővel bírónak nem ismerhetvén el, arra ön független helyzetetésök veszedelmzetetésére nélkül is, bármily szin vagy ürügy alatt nem állhatnak 's állani soha nem fognak.“

**Budapesti napló.** A' budai főiskolában jul. 30kán ment véghez a' nyilvános fő vizsgálat, mellyen igen kellemesül lépe meg a' hallgató-ságot 19 verszetből álló nyomtatvány, illy czim alatt: „Zsenge költészeti mutatványok a' budai fő tanoda Vlik évi növendekitől, 1839.“ A' többnyire lyrai verszetek szerzői ezek: Stoffer László, Reményi Lajos, Naszluhác Lajos, Majthényi Ferdinand, Balásy Ferencz, Bartha Károly, Richter Antal, Kurka Károly, Elefánty Ferencz, Behányi Antal, Szeder Lajos, Balás Vilmos, Adamovics László, Micsinay Antal, Dulánszky Károly, Ribáry József, Török Zsigmond, és Keglevich Gyula gr.; a' kegyes iskolai szerzetbeli igazgatóság halára méltó azon szép buzgalomért, mellyel nemzeti nyelvünk megkedvelésére törekszik birni serdülő ifjuságunkat, ez pedig legnagyobb buzditást érdemel minden oldalról a' dicséretes ösvényen maradásra 's haladásra. — Jósika „Zólyomija“ el hagyá már a' sajtót 2ik kiadásban, 's rövid idő múlva „Abafija“ is megjele-

nend 2ik kiadásban; jele, hogy a' jó iránt nem viseltetik részvételességgel a' magyar olvasó közönség, mit már Vörösmarty „Vérnása“ is bebizonyít, melly koszoruzott szomorujáték köztudomás szerint szí: te 2dik kiadásban árultatik már. — Pyrker „Tunisiása“ is megjelent már, fordítója: Udvardy mérnök; a' kiadás igen esinos és díszere válik a' m. kir. tud. egyetem könyvműhelyének, hol már annyi szép kiadásu munka láta világot, mi olly hitelt is szerze azon jeles intézetnek, hogy legújabb időben majd minden kitünőbb literaturai jelenés ott nyomatik. Uj év felé k. t gyors sajtóval fog elláttatni a' nevezett intézet, mi képesítendi azt még nagyobb munkásság-kifejtésre 's ez annál kívánatosb, hogy a' megbízások napról napra szaporodván az iskolai kézikönyvek nyomtatását, mi ennek egyedül tulajdona, annál gyorsabban 's olcsóbban eszközölheti. — Ny Ignác „Szimfónia“ IV. d. füzeté tegnap hagyá el a' sajtót 's minden pesti könyvárusnál kapható 40 pgő kron, tartalma „Egyesüljünk! vigj. 3 fel.“, Füredi néparat czimű előjátékkal I felv.; írta a' kiadó. Az 5dik f. zet szeptemberben jelenend meg 's Szigligetinek pesti szinpadunkon ár kétszer teljeséssel adatott „Romilda“ czimű 3 felv. regényes szomorujátékát hozandja. — F. hó 15iken reggel 10 óra tájban meglepő ujdonság gyűjte számos embercsoportot Dunánk két partira a' rudasfürdő és halpiacz körül. Egy gőzcsónak jelent meg ugyanis kürtő és füst nélkül, de egyébkinnt egészen mindenben gőzcsónakhoz hasonlító. Nagysága körülbelül ugyanaz a' teli közlekedésül szolgáló ladikokéval, kormányát kerék igazgatja, mint a' gőzcsónak, 's hátulja felé két oldalán szinte a' gőzcsónakéhoz hasonló két fődött lapátkerék szeldelé a' hullámokat, közepén pedig szekrény alakú fődött faalkotvány emelkedék, a' kormánykerék felé álló oldalából két rud nyult ki, 's e' rudak mindegyikét egy egy férfi nyomogató le, mint az orgonánál szokás 's ez által mozgásba hozá a' kerekeket, mellyek olly gyorsan hajták előre a' ladikot, hogy evezős ladik nemigen versenyezhetett volna vele, főleg miután e' kerekes hajócska Budáról majd egészen egyenes vonalban jöve át Pestre, míg a' közönséges ladikok messze föleveznek 's ugy ereszkednek aztán a' szemközti partra. A' nyomanyuk kezelése felannyi fáradságba sem kerül, mint az evezés, csak hogy az illy kerekes ladikot jeges Dunán természetesen nem használhatni. — A' vakok intézetének nyilvános próbatéte f. hó 24iken (szombaton) délelőti 9 órakor menend véghez a' pestmegyei nagyteremben, a' gymnastikai mutatvány pedig ugyanazon nap délutáni 4 órakor Budán a' krisztinavárosi Horvátkertben. Miután ez idén több növendék, neveltetési pályája befejezése után, elhagyandja ez intézetet, tehát halanyilvánításul f. hó 25én délelőti 9 órakor a' krisztinavárosi sz. egyházban misét éneklendnek. Augusztus és szeptemberben, a' szünnapok miatt, nem fognak havi próbatétek tartatni az intézetben. — A' sokadalmi nevezetességeket egy hasbeszélőn kívül ezuttal a' híres Hirsch Dänemark rabbi nyitá meg, ki több nyilvános próbáitadá már rendkívüli emlékező tehetségének. Első mutatványát aug. 12kén adá Budán a' tabáni 7 választó czimű fogadó termében kevésb hallgató előtt, mintsem rendkívüli tehetsége érdemlé, főleg nálunk, hol gyakor napirend a' feledés. Hirsch elbeszéli könyv nélkül majd az egész Mischnát és Talmudot 's a' lapok és sorok számát is megtudja mondani, mikén egyik vagy másik czikk kezdetét veszi. — Az árviz által károsultak fölegelésire legújában küldöttek: a' niegoviczi lelkész 7 f. 35<sup>1</sup>/<sub>4</sub> kr., a' pécsi püspökmegyei papság 62 f., a' pakraczi megyes püspök 143 f., 45 kr., Csanádmegye 36 f. 12 kr., mindpgőben. — Nemzeti szinpadunkon f. hó 10iken „Beatrice di Tenda“ adatek, Bognár utászor lépe föl ez este mint vendég Orombello szerepében: 11kén „Majom és vőlegény“; 12iken „Falusi egyszerűség“; 13kán „Havasi rózsacska“; 14iken „Balj“; 15iken n. bold. asszony napja miatt zárva maradt a' szinbáz; 16kán „Menyasszonyi korona“; jöve szinpadra. —

A' magyar Borismértető Egyesület f. aug. 24én délután 5 órakor a' nemzeti Casinóban közgyűlést tart, mellyre az egyesületi tagok ezenel illendően meghivatnak

Pesten jul. 28kán rövid betegeskedés után elhunyt szolcsiczai Cziko György élte 64 évében magtalanul. Koszta és Andor testvérei 's Döme, György és Endre unokaöccsei 's huga Cziko Anna kesergik halálát. A' boldogult hamvadó mit tett hatáskörében, hány bánatos özeveg és árva könyeit szikkasztá fel 's mindenütt, hol valódi szükség 's méltatlan inség kívánta, segített 's keresztényen tiszteit mindenkor lélekisméretesen teljesíté, annak eleven tanuji minden házhivei. Jótékonyágát végintézetének számos kegyes hagyománya is hirdeti. Beesületes emberi 's hü polgári érdemeiért a' szendergő testvéreivel együtt bold. I Ferenczunktól Szolcsicza (temesmegyei) helységet nyerte kir. adományul. —

A' gazdasági Tudósítások f. e. 3dik, sor szerint VIII. füzeté megjelent. Tartalma következő: Értekezések: XV. Birkatenyésztés (Ruzsovsky Károly) XVI. Palinka 's czukorgyártás Magyarországon (Bujanovics Eduard) XVII. A' fejér körösi vizosztó (Bartossagh.) XVIII. Schams Ferencz javaslata hazánk részenkénti beutazásáról. XIX. A' jövendő mindenkor a' jelenben gyökerezik (Komáromy.) E r t e s i t ő: Hivatalos 38 köztanácskozások. 39 Nekrológ. Nem hivatalos: 40. Nagy: zerü szarvasmarha

hazánkban. Vegyes tárgyú közlemények: 41. Trágyakészítés, annak hasznvétele, 42. A trágyafélék erejének aránya. 43. Rétöntözés. 44. Burgonyaszár, mint szarvasmarha-takarmány. 45. Párlott tápszer-készítés, forrás által. 46. Az 1837-iki bárányszás eredménye a hohenneimi országos törzsök-nyájban. 47. A vetnivaló váltogatásáról. 48. Gazdasági s kereskedési veteménymagvak biztos kézről. 49. Faültetvények-keli kereskedés. 50. Cserebogár-pusztító egyesületekről. 51. Mint lehet a mézgefolyásból következtető fabetegséget elhárítani? 52. Sokszárú eperfa (Morus multicaulis) 53. Új festő növény. 54. Gazdasági gépek. 55. Répaczukor gyártás. 56. Újközpülő. **G a z d a s á g i L i t e r a t u r a**: 57. Czáfirat a keszthelyi intézet ügyében (Gerics Pál georgikoni archon.) 58. A németországi mezőgazdák múlt évi öszvejövetének eredménye. 56. Franciaországi gazdasági egyesületek. A tisztelt előfizetők s ügybarátok kéretnek, méltóztatniának példányaikért alkalmat küldeni, egyszersmind a netán újabban nyert előfizetők neve s címe felől alulírottat értesíteni. Pest. aug. 16-án 1839. Kacsovicz Lajos szerkesztő titoknok.

**KÜLÖNFÉLE:** Königsbergben (Poroszország) jul. 18-án jó sikerrel ment véghez a gyapjuvásár, főleg pedig annak kezdete, midőn ugyanis néhány tallérral drágábban fizeték a gyapjut a tavalyi árkelethez képest. Egyébiránt a legfinomabb gyapju mázsája 80—85, közepszerűé 60—75 és közönségesé 50—60 talléron kelt. — Az Odera melletti frankfurti vásár jul. 19-ikén végződék s általánosan véve szinte kielégítő vala. Az összes áruk súlyát 80 ezer mázsányira tehetni, s mégis több kereskedő még új szállítvány után is vala kénytelen küldeni, annyira élénk volt a vásárlás; mit azonban épen nem csodálhatni, miután 9712 idegen jelent meg a vásárra. Postó és gyapjuszövetek legjobban keltek, s a kézművári cikkek kelete is tökéletesen megfelelt a várakozásnak. Bőr és szarvesűcs valamennyire léhan ment, de annál vigabban a gyapju, melly mind egy szálíg elkelt, még pedig az előbbinél valamivel magasb áron. — Aug. 9-iki lugosi hírek szerint Sikan esti 7 óra tájban iszonyu szélvész támadt ott, mellyet azonnal borzasztó éghibóru követte. Az első villám egy a Temes mellett álló korcsmaház kéményébe ütött, melly az alatt főzéssel foglalkodott fogadósnőt érte. Az asszony bal oldala s házfödél azonnal égni kezdte. A házat megmenték, de a fogadós neje minden rögtön alkalmazott orvosi segély daczára is meghalt. Ugyanazon levél kereken tagadja rablócsapat létezését Krassómezyében. — Finkér Antal, a besztercebányai szentszék főügyésze és káptalani jegyző, nyilvános szerencsétlenségeknél oly czélszerűleg rendezkedék s hozza több izben hathatós segélyt, hogy számos biztosító társaság és község leg-összintébb nyilvános halára méltatá őt, főleg miután jun. 4, 20, s 27-ken annyi emberéletét szabadíta meg vízveszélyből Libetbányán. —

**Csenger** (Szatmármegye): Nálunk (Szatmárban) az idei tisztabúza s gabonatermés igen silány és szegény; árpa azonban közepszerűleg, zab, köles, lenese és borsó gazdagon termelt. Amazoknak némely határon a Szamos, Túr, Kraszná s más vizek árja, másokon s a miénken is a hosszas szárazság ártott, mert pünköshtől óta alig hullott itt annyi eső, mennyi az utca porát elvenni képes lett volna. Azonban két napi borongás után többször megeredt a lassu eső, de a távolban hatalmas jégzuhogás vala hallható, melly, hála az égnek, a tyukodi lap felé vonult, oly helyre, hol bizonyosan sok kárt nem tehet. Esőnk igen jókor jött a tengerire (nálunk májra) s esőgédert reményünket a bő koriczaszűrethez egészen föléleszté. A Hegyalján, nem igen bő, de jó szüretet, s az 1834-ikéhez hasonló termést várnak. — Szilva nálunk, mellyből az oly híres szatmári szlivovicza ég, csak helyenként, szakaszonként, de általában nem sok lesz, kivévén az u. n. veres szilvát, melly sokaságával néhol ágait is tördeli. A méhészet, melly tavaly itt oly kedvezőleg gyümölcsözött, az idén nem lesz kielégítő eredményű. Van példa ugyanis, hogy 60 anyakacsról csak 7 raj szaporult, 19—20 anyára pedig 5, 6 raj közönséges. A legidősb méhészt, talán egész hazánkban, a Szuhányi főszolgabíró uré, neve Bán János, most 96 éves, ki ifjúságától fogva a nevezett ur családját szolgálja, s még most is, bár boton, dolgát hiven és pontosan végzi, s pohár-boráért minden ebéd után maga személyesen szokott a folyosón megjelenni. — Múlt hónap 22-ikén tetettek Krassón örök nyugalomra t. Darvay Gábor urnak, több megye bíróját, Szatmármegye hosszú évsoron általi hű tisztviselője, s a szatmári tiszt. egyh. vidék világi ülnökének tetemei, egyházvidéki esperes György József szatmárnémeti s a helybeli lelkész szónoklataik mellett, fényes kíséret követésiben. Méltó, hogy neve, mint a literatura s iskolák buzgó pártolójának, s körében a ref. egyház iránt fényes érdemeket szerzett férfinak, a maradék előtt is emlékezetben maradjon. — Múlt jun. 29. Péterpál hajnalán, borzasztó vihar közepett egy száraz mennykő ütven Sárköz-Ujlakon egy földesuraság pálinkafőzőjébe, jelsül az ott lakó zsidó szobájába, az ágyneműket, vánkost, dunnát s t. i. apró rongyokra s dirib darabra szaggatá, a nyoszolya lábait több mintegy arasznyira a földbe süllyeszté, a zsidót, nőjét s egy 3-dik személyt, kik az ágyneműkön feküdtek, elkábítá ugyan, de ruháik eltéptén kívül, rajtuk semmi sérelmet nem okozott, úgy hogy tüstint földbe ásatva, még akkor nap magokhoz tértek, s ketten azonnal visszanyerték előbbi egészségüket, s csak a 3-dik nyavalygott egy héttig; de már most annak sincs legkisebb baja is. A gerendát hol becsapott a villám, annyira szerte zúzta, hogy forgácsaira is alig találhattak.

**A m e r i k a**

(Standard) Guatemala statusrendeletében april 17-éről a szövetségi alkotmány eltörlesztése s e status függetlensége és felsősége nyilvánítatik. — Középamerikából april 1-jéről következőleg irnak: „San Salvador de Guatemala székesvárost a legnagyobb rémulés szállta meg, közöl van elsüllyedéshez. Már mart. 21-ke óta iszonyu földrengést érzenek; főleg rémitők valának mart. 21 s 27-ik napjai. Egy hegy elsüllyedt s magával ragadt egy falut lakosival együtt; egy folyam folyása meg van gátolva. A város határiban a föld mindenütt repedez, a lakosság mezőkön tanyáz, hogy az omladozó falak által agyon ne ütessék. A föld szüntelen mozog, s földalatti zaj, melly ugy látszik, nem akar véget érni, hírnökül szolgál, miszerint a város helyén vulkán készül kitörni. A felelem általános; a francia consul háza egyike a legmegrongáltabbaknak. (Ez adatok hihetőleg tulzottak, mert későbbi hírek az egész dologról mélyen hallgatnak.)

**P o r t u g á l i a.**

Angol lapokban lissaboni hírek jul. 22-keig terjednek; szerintük a cortest jul. 21-ken kir. biztosság rögtön bezárá. —

**A n g l i a.**

A jul. 24-ki alsóházi ülésben törvényjavaslat-behozásra kért engedelmet Russell általános tartományi rendőrség-alapítás iránt Angliában és Walesben. A rendőrök kinevezhetés, indítványa szerint, a békebiráktól függené, s maga a törvényjavaslat bizonytalan időre birna kötelező erővel. Állítása szerint a birodalom mostani helyzete multhatlanul kívánja e rendszabályt, mert a sok zajos népgyűlésnél eddig rendes katonasághoz volt kénytelen folyamodni a hatóság, mit nem jó szemmel tekint a nép, s mi csakugyan nincs is a maga rendén. Ez egészen megszünnék, mihelyt elég erős rendőrségben bizhatnék az illető hatóság. D. Israeli ellenzé a ministeri indítványt, mivel az, mint mondá, egészen halomra fogná dönteni az ország mostani helyzetét; általában pedig az illy nagyfontosságú tárgy igen komoly vitatást érdemel. A szónok részletes tudósítást kívánt előbb hallani az ország valódi állapotjáról, mert a nélkül nem szavazhat az indítvány mellett. Spring-Rice azon reményét fejezé ki, miszerint e rendszabályt nem fogja a ház egy része csupa pártnézetből ellenzeni, miután az a polgárok életét és vagyonát fogja biztosítani. Wackley oda nyilatkozék, miszerint 15—20 év előtt a whigek határozttan fogtak volna ellenzeni minden illy, a toryktól származó, indítványt. (Halljuk!) Azonban így szokott az történni, midőn oly gyöngö férfiak viszik a kormányt, kik csupán nevékre nézve javítók. A ns lord indítványa csak két helyen fog tetszeni, t. i. a felső- és alsóházban. (Kaczaj.) Ez indítvány ugyanis tulajdonképp állandó hadseregszaporításra van számítva, mit 100 ezerre is vihetnek a hatóságok, ha tetszeniök fog. A szónok nem akará oly rendszabályhoz egyezését adni, melly a népre fizetést róna s egyszersmind szabadsága elnyomatására szolgálna. Szüntesse meg a nép sérelmeit, s nem lesz szüksége fegyveres erőre. Ezután némi nem lényeges közbenszólalkozás után a ministeri indítvány csakugyan fölolvastaték.

Braganza hgnő, miután Londonban tartózkodta alatt folyvást nyájas viszonyban állott a kir. család minden tagjaival, jul. 29-ken elbucuzék Buckingham palotában és kormánygőzösen Portugáliába hajózott. — Sandwich grófnőt kamrahölgyei közé vevé föl a királyné. —

(Az angol sereg elfoglalja Kandahart. Elegy.) Több lap kétségbe voná ugyan Kandahar elfoglalását az angol sereg által; de legújabb hírek szerint csakugyan valósult e kedvező esemény. A Globe jul. 31-ki száma ugyanis ezt írja: „Azon fontos hír érkezék ma Keletindióból, miszerint a britt hadsereg april 21-ikén Kandaharba nyomult. Azon nehézségek, miktől a hadsereg élelmezése iránt rettegtek, megszűntek; mert az angol hadat mindenütt nyílt karokkal fogadák. Apr. 29-ki magányos kandahari levelek szerint Sudza saht nagy ünnepélyek s öröm közt emelék trónra. Valamennyi főnök meghódolt már, csupán a makacs Bárukzisz maradt ellenszögülesben. Doszt Mohammed Bokharába küldé családját. A britt hadsereg tüstint folytatá utját Kabul felé, hová 22 nap alatt gondolt érkezethni. Pesauerer nagy örömmel fogadák e kedvező hirt. A várost három éjjel egymásután pompásan kivilágíták, s azonnal megtettek mind czélszerű rendszabályt Rundzsid Szing segédcsapatja megindítására Kabul ellen, Wade ezredes vezérlete alatt. — A kormány s keletindiai társaság april 15-ikeig terjedő híreket kaptak Cantonbul, mellyek szerint a chinai hatóságok minden összeköttetést megszüntettek az angol kereskedőkkel, s ez utóbbiak közül többet börtönre hanyattak. —

**T ö r ö k o r s z á g.**

Konstantinápolyi jul. 31-ki híre szerint: Akif efendi visszaérkezte óta, kit az új szultán Mehemed Alihoz küldé atyja haláláról tudósítás végett, naponkint statuanácskozások történnék; az utóbbiak egyikében, melylyet a külügyi musztesárnál, Nuri efendinél, tartának, Franciaország és Anglia képviselői, Ausztria internuntiusa, és Russzia s Poroszország követei is jelenvoltak, mellyben Mehemed Ali azon válaszára, mit a porta körülményire tón, egyhangu határozatot hoztak s azt ma küldé el a porta Mehemed Alinak, valamint a nagyhatalmak követségi is megküldötték azt az Alaxandriában székező consuloknak. —

Konstantinápolyi rendkívüli alkalommal érkezett aug. 2-iki tudósítás következtiben a fővárosban azon hír terjenge, miszerint 5 ezer főnyi egyiptusi elősereg Koniahba nyomult. E hirt azonban, további vizsgálat következtiben, alaptalannak lelték, mi annál hihetlenebb, mert Koniahban 30 ezer főnyi hadsereg áll fegyverben Hadzsi Ali basa vezérlete alatt. — Trapezunti jul. 18-iki hírek szerint ott néhány dögvészjelenség mutatkozék; a főváros azonban legjobb egészségi állapotú. —

(Meh. Ali nyilatkozása a négy hatalom ügyviselőjéhez.) A Moniteur Parisien szerint Meh. Ali következőleg nyilatkozék Ausztria, Franciaország, Anglia és Russzia ügyviselői előtt Akif efendi küldetése iránt: „Akif efendi két nap mulva visszatérend Konstantinápolyba, és szerencsekívánó s hódolási iratot viszen tölem Abdul Medzsid új szultánnak. Chosrew basának is írni fogok, s ezeket terjesztendem elibe: 1) hogy az elhunyt Mahmud szultán annak idejében Sarkim efendi által sokkal kedvezőbb ajánlatokat tétete nekem, mint azok, miket most juttata hozzám ő magossága, mert akkor nemcsak Egyiptus, hanem egyszersmind Szyria, Szaid és Tripolis örökös birásával kínált; 2) hogy a jelen körülmények közt Egyiptuson és Szyrián kívül még Candia örökös birását is követelem, valamint korábban tevém, mert meg akarom tartani azt, mit jelenleg bírok; 3) hogy ezen föltét alatt, s ha böcsületesen fognak velem bánni, leghűbb szolgálja s alattvalója leendek a szultánnak, s oltalmazni fogom őt mindenkor mindenki ellen. Ez értelemben szándékom Konstantinápolyba írni. A nagyvezérhez intézendő iratomban illedékbül nem fogom a hajóhadat (a kapudan basáét) említeni; de kérem Önt, biztossítsa konstantinápolyi képviselőit a nagy hatalmaknak, hogy soha nem volt szándékom azt megtartani, vagy ellenségesen használni a szul-



tápra nézve; sőt kötelezem magamat annak azonnali visszaszállására, mihelyt ajánlatom el lesznek fogadva, melly esetben ő magossága minden hajója visszavitorlázandó Konstantinápolyba. Mi a török hajóvezéreket illeti, ha közülök némelyek talán félnének visszahajózni Konstantinápolyba, azok Egyiptusban maradhatnak, mivel ez ugyanazon birodalomnak része. Mihelyt meghallgatja kívánatomat a szultán, és Chosrew basa el leend távolítva a hivatalviselésétől, ő magossága első meghívására azonnal minden tétovázás nélkül kész vagyok Konstantinápolyban megjelenni, még pedig nem hajóhadammal, hanem egyedül gőzösen s csupán azért, hogy személyesen hódolhassak uramnak s ajánlhassam neki szolgálómat. Végre nyilvánítom Önnek, hogy azon esetre, ha ajánlatomat nem fogadják el, háborút kezdeni ugyan nem fogok; de, mostani álláspontomat föntartván, bevérandom a történendőket. —

(Pillantás a keleti politika ármánykodására.) Alexandria, jul. 17én: „Nincs már többé átható politikai élelítésre szükség azon iszonyu bonyolulásról meggyőződés végett, mellyet a nisibi csatavesztés, a szultán halála és hajóhad elpartolása szükségképpen okozni fog. A konstantinápolyi diplomácia ez események egyikét sem látja előre, mert különben bizonyosan czélszerű rendszabályokhoz nyult volna a következmények megelőzésére. Tanúsítja ez, milly kevésbé ismerik még az ugynevezett meghívottak v. avatottak is a keleti ügyeket. Ki legkisebb fogalommal bír is az itteni életről, gyanítani fogja, mikép e három eseménynek egyike sem pillanat vagy pusztá véletlenség gyümölcse. Egyik úgy, mint a másik előre készítették, s e tekintetben tán még a szultán halála sem szenved kivételt. Igen erős a gyanu, hogy ő nem természetes halállal mult ki. Legközelebb környezői egyszersmind legnagyobb ellenségi valának. Igen valószínű, miszerint Chosrew basának valamennyi ellensége Mehemed Alihoz fog pártolni. De kik ez emberek, s mi általtevők magukat észrevehetők? Csupán azzal, hogy legnyitabb gyűlölséget mutatván Mehemed Ali ellen, harcra izgaták az elhunyt szultánt, mivel ezzel egyszersmind legbensőbb kívánatának hódoltak. Maga Ali ismert okoknál fogva nem kezdheté háborút, s azért oda törekvők titkos szövetségesivel, hogy a szultánt kardemelésre bírhasse. Ez meg is történt. Tayar, Achmed, Resid és Hafiz, számos mással együtt, lehangosabban kívánák a harcot a divánban. Béke mellett pedig csupán Chosrew és pártja nyilatkoznak, s így M. Ali személyes ellenségei 30 év óta. Konstantinápoly legnagyobb befolyásu pártfőnökei tehát két részre szakadtak: a békehoajtók valóban gyűlölék Ali, a hadra tüzelők pedig csupán színlék a gyűlölséget, s végre bekövetkezett a szultán halála és nisibi csata, mi egyszerre mindenkinek megadta a maga irányát, mellytől többé nem is szabad távoznia. Most már minden világos, s mindenki tisztán láthatja, hogy az egész ügyes eselszövény intézője maga Mehemed Ali volt, mint az, ki legnagyobb hasznot várhatottabból. Hogy azonban a diván semmit nem gyanít erről, az, vagy igen csekély ügyességre, vagy tetemes rosz indulatra mutat. Az események láncolata mindazáltal még nem szakadt el, sőt olyanok fognak bekövetkezni, mik Európát bámulatról bámulatra s utóbb általános veszély felé ragadandják. Néhány nap előtt felszólította az angol kormány az egyiptusi basát: nyilatkoznék világosan sergei mozgalmiról a perzsa tengeröbölben, mire azt válaszolja az egyiptusi kormány, hogy sergei épen nem szándékoznak Bazra vagy Bagdad felé indulni, mert a basa csupán azon martalócok fékezésére küldte serget a perzsa tengeröbölbe, kik mind az arab, mind az európai kereskedést egyenlőn károsíták. Mehemed Ali e nyilatkozatának azonban kevés hitelt adhatni, miután befolyása annyira növekvék a perzsa tengeröbölben, hogy visszalépnie már többé bajosan lehetne.

(A jancsárpart hátrásdi kívánata megátolva. A dardanellákat nem nyitják meg az egyesült hajóhadaknak.) Konstantinápoly, jul. 24kén: „A javítás ügye győzelmesen látszik elhagyni azon harcot, melly a szultán halála után ellene támadott. Tanúsítja ezt azon vitatás, melly Abdul szultán kardövezéskor viselendő öltözete miatt támadt. Az ulemák egész erejüket megfeszíték akkor, s még sem vihatak ki a régi köntöst, mi világosan mutatja, hogy hanyatlóban van hatalmuk. Az újítás e győzelme annál fontosb, mivel, mint mondják, a szultán anyja is az ulemákat pártolá, mi egyébiránt nem igen érdemel hitelt, mert ezen asszony, kiről eddig alig leheté valamit hallani, jelenleg rendkívüli lélekerőt s munkásságot kezd kifejteni, s minden titkos tanácskozáson jelen van, hol leginkább az ő indítványára határozott a többség újabb hadikészületeket. Több nap óta számos titkos kivégzésről suttognak, s csakugyan bizonyos, hogy mintegy 25 illy véres kivégzés történt; mire azonban csak legnagyobb szükségből ada parancsot a kormány. Hogy csakugyan történtek hátrásdias mozgalmak, s még nagyobbak már készülöben voltak, az onnan is kitünik, miszerint néhány török felgyürközve járt szerte az utcákon, nyilvánosan mutogatván a karjokba edzett jancsárjegyet, mi természetesen csupán a régi jancsárok fölbresztésére czélza, s bizonyosan nagyobb tervnek vala előzménye. Ez állítást az is erősíti, hogy több törököt titkos löporvásárláson kaptak. A kormány szilárd föllépte mindazáltal tökéletesen elnyomá az izgást. Tegnap óta már valamivel nagyobb biztosságban tekintti magát a főváros, miután hírek érkeztek Alexandriából, mik szerint Mehemed Ali nem szándékozik folytatni az ellenségeskedést a porta ellen, jól tudván, hogy az egyesült hatalmak minden áron föntartani kívánják a török birodalmat. Reménylik tehát, mikép a kapudán basa elpartoltát csupán kedvezőbb békefeltételekre fogja használni az egyiptusi basa. Akif effendi, ki Abdul trónra léptét tudatá Alival, azon nyugtató hírt hozá, mikép a basa kész megismerni az új szultánt s elfogadható feltételek alatt bekealkura lépni, melly most sem terjeszkedik túl azon határokon, mik közt a nisibi győzelem előtt vala. Azt azonban méltányosnak tartja, hogy Szyria és Adana, valamint Egyip-

tus, örökre biztosítassanak családja számára; Chosrew basa pedig, mint kérelhetlen személyes ellensége, mozdíttassék el minden hivataltól. E záradék könnyen elharíthatlan akadályt gördíthetne az alkudozás elibe, s épen ez okból tartá M. Ali igen tanácsosnak a török hajóhadat megtartani. Az öreg Mehemed ármányos politikus s tökéletesen keresztül járt Chosrew basa eszén. Legfőbb ereje pedig kétségköl abban áll, hogy a szerencse tetőpontján is mérsékelni tudja magát s alázasat folyamodó szerepet játsza, midőn parancsolhatna. Nem félelem kényti őt e szólás-módra, hanem azon kímélet, mellyel az egyesült hatalmak iránt viseltetik, melly tettétől esőndes békeben s egyszersmind tartósan véli megalapíthatni nagyságát. Jól tudja Ali, hogy az angol hajóvezérnek parancsa van összedöztetni az egyiptusi hajóhadat, mihelyt Ibrahim basa előre nyomulna s a hajóserg támogatná lépteit. E nyilatkozat mindazáltal, s a basa szavai is, ellentétben látszanak lenni azon épen most érkezett hírral, miszerint Ibrahim basa a marasi kerületet elfoglalá, s e tettét azzal meentegeti, hogy másképp nem tudá mulattatni hadsergét, mellynek egyébiránt élelmet is csupán ez uton szerezhete, noha különben épen nem tagadja, hogy a kiutahiai béke értelmé szerint a nevezett basaság nem tartozik Egyiptus felsősége alá. Ozman beyt tetemes pénzmennyiséggel Malatiába küldé a diván a szétvert had szomorú maradványához, a hátralevő zsold kifizetésére, mivel némelyek e körülménynek akarják tulajdonítani a török katonaság elégtelenségét. Tegnap nagy divánt tartott a kormány, a tanácskozás leginkább azon kérdés körül forga: mit tegyen a porta, ha az európai hajóhadak a dardanellákba akarnának nyomulni. E tárgyra nézve többrésze oszlott a vélemény; némelyek a hunkiarcskelessii szerződést vélek lényegileg megsérteni, ha idegen hajóhadat bocsátva a dardanellákba a kormány. Chosrew basa minden esetre mellőzendőnek vélte a hunkiarci szerződés említését, mivel a hatalmak végre majd annak törvénytelenége ellen fognának kikelni, s indítványára azon kifejezés fogadtaték el, miszerint a porta nem akar fermánt adni az idegen hatalmak hajósergeinek a dardanellákba vitorlázhatására. A dardanellák kormányzója, Haidi Ali basa, elveszté hivatalát, mivel a török hajóhad kivitorlázta oly gyanusan viselé magát, hogy egyetértésben vélik őt lappangni Mehemed Alival. Helyébe Essaad basa lépe.

Török határokról, jul. 24én: Oroszország az ausztriai kabinet azon ajánlatát, miszerint a keleti ügyekről tanácskozás központja Bécs legyen, elmellőzé. Válaszában az orosz kabinet nyilvánítja, hogy Mahmud szultán életben maradása esetén örömetest egyesült volna e javaslat-tal, de miután az megtörtént, s a török birodalom oly rendkívüli állapotban van, nem kötheti meg kezét egy hatalom is, mellyet ez esemény oly lényegileg érdekel. A török képviselő Londonban, Rezsid basa, két hónapos határidőt nyert Konstantinápolyba visszatérhetésre, hol a külügyi ministerség vezérletét veendi át. A divánban erős párt van ugyan ellene, de Chosrew basa védnöke. —

Malta, jul. 26án: A kapudán basát Alexandriában legnagyobb tisztelettel fogadák; az üdvözlések szinte véget sem akartak érni; most azonban ő fogoly az alkirály palotájában, mellyet tudta nélkül el nem hagyhat. Elpartolta következéleg történt: Azon két minister, kik Mahmud szultán halála után a hatalmat magokhoz ragadák, a kapudán basa halálos ellenségi; ez megbuktatásuk végett Hafizzal akart előbb egyesülni, ki ugyanis a szárazföldi serget, ő pedig a hajóserget vezette volna Konstantinápoly ellen, e czélzésre azonban Meh. Alitól szabadabb kelle magát tenni; ezzel ügyekezék tehát egyezkedni. Függetlenséget és örökös uralkodást ígértek neki. A kapudán basa elhagyja a dardanellákat; az egyiptusi hajóserggyel egyesülten Konstantinápoly ellen vitorlázandó. E közben a szyriai szerencsétlenség hírül jöve s parancs érkezék visszavonulásra, így nem maradt más választás, mint egészen az alkirály karjaiba vetni magát. Meh. Ali becsületszavát adá, miszerint a szeraszkiek s nagyvezérnek bukniok kell; de már ezek Russziát közbenjárulásra szólíták fel s nem sokára megérjük, hogy Konstantinápoly körül moszka sereg táborozand s Boszporban orosz hajóserg kötené ki. Azon szerep, mellyet Anglia és Franciaország ez ügynél viselt, kimagyarázhatatlan. Lalande és Stopford elég korán értesültek a kapudán basa elpartoltáról, őt gátolhaták; de meg sem mocczantak. Általános háboru leend e történet szomorú következménye. Most II angol, hat francia sorhajó és számos fregát horgonyoz a dardanelláknál s e tengeri erő elég leend bemenetet eszközölni s a fekete tengerről jövő hajóserggyel sükerrel megvinni. — Konstantinápoly, jul. 24kén: Mióta a leghihetlenebb megtörtént s az eddigi rettegések legszomorubb valósággá fejlődtek, minden szem a Marmora-tengeren függ; minden pillanatban az egyesült hajóserget gondolják Konstantinápoly előtt megjelenni. De mind hiában, az utat ki kellene küzdeni. Vannak többen, kiket azon gondolat táplál, miszerint a nagyhatalmak, meggyőződve Törökország gyöngeségerül, nem épen idegenek M. Alinak átadni az ozman trónt. Valóban a porta ármányos és gyáva bánásmódja s a külsegély gyanus eltávolíttatása feljogozná a három nagyhatalmat illyesmire, amálkább, mert ez által czéljokat, az ottoman birodalom megerősítését, a törökség megújítását, gyorsabb és biztosb uton erhetnék el, mint egy rohadt trón föntartása által, melly minden gyámoltul elhagyatva, magától összedül. Minden esetre igen csiklandós a porta függetlensége s épen föntartatása, mert ezek anyagilag és szellemileg igen veszélyez eivék, megkellene fontolni, milly szerencsétlen gondolat ollyasmit föntartani, mi már magával fölhagyott. Ha a politika sugalait követnék, nem hajtva a jog kívánatira, már rég azon meggyőződésre jutottak volna, milly veszélyes utra tévedtek, midőn a két világreszen uralkodó Bizancznak olly politikai nyomosságot akarnak adni, melly őt illetni látszik. Ha pedig nem szándékoznak lépni a már egyszer választott pályáról, a kor mint parancsnokok lépjenek föl, s gyorsan végezzék el, mit egyszer el-

határoztak. Azonban bármit tegyenek, a nyi bizonyos, hogy a' porta olly hatalmas vazall (hübérnök) mellett, ha ennek megadatik a' kívánt engedvények hosszu sora, fön nem állhat. —

A' smyrnai lap Konstantinápolybul jul. 17-érül írja, miszerint nagyuri rendelés következtiben minden tisztviselő, ki eddig javításruhát hordozza, kénytelen a' veres sípkát letenni 's helyette a' turbánt venni elő. —

(Ibrahim előnyomulta Anatóliában. Bazra elfoglalva.) Bayrut i és trieszti hírek szerint Kursid basa 20 ezer emberrel megjelenvén Bazra előtt, a' város önkénytkaput nyitja neki, 's hire jár, hogy e' példát már Bagdad is követte. Az egyiptusi taborba naponkint érkeznek török szökevények, 's folyvást nyájasan fogadtatnak. Jul. 17iki alexandriai levelek szerint azon nap általános örömrivalgás közt vitorlázott a' török hajóhad, (7 sorhajó, 11 fregát 's több apró hajó) az alexandriai kikötőbe. 4 fregát mindazáltal nem akart az elpártolt török hajóhadhoz csatlakozni, 's visszaindult Konstantinápoly felé. Mehemed Ali a' kapudán basanak Ibrahim palotáját nyitatta meg lakul. A' négy hatalom azon követelesire, hogy küldené vissza Konstantinápolyba a' török hajóhadat, ezt válaszolá Mehemed Ali: „Örömmel teendem azt, mihelyt magam és utódim számára birtokimat Szyriában Marasig és Koniahig biztosítai 's Chosrew basát, halálos ellenségemet, száműzni fogják. Illeglen, mint barátom, veté magát Achmet hajóvezér karjaimba, 's én mindenkor barátilag fogok vele bánni.“ Az angol hajóhadat Paros körül láták vitorlázni. Lalande hajóvezér öt sorhajóval horgonyt vete Trója alatt. —

(Részletek a' kapudán basa elpártoltáról.) Alexandria, jul. 16kán: „Jul. 9ikén Stanchio sziget felől török hadihajón kikötőnkbe érkezett a' kapudán basa titoknoka 's azonnal rendkívül fontos ügyben szólni kívánt az egyiptusi basával. Majd 3 órai beszélgetés után Nil gőzös parancsot kapott, a' titoknokkal, Serif ágával, azonnal Stanchio felé indulásra. Az aga levelet hozza Mehemed Alinak a' kapudán basától, mellyben ez utóbbi jelenti a' szultán halálát és Chosrew kormányzóságra léptét, kiről azonban következőleg nyilatkozik: „Chosrew basa clemégsége valamennyi hatalmas töröknek. Ő ezek óta romlasodra törekvék, 's engem, Resid basát, Hafiz basát, számos egyéb nagy hivatalnokkal együtt tönkre akar sujítani; ő legbensőbb barátja Russziának, mellynek régóta megvesztegetett zsoldosa, 's csupán Russzia pártfogása által tarthatá meg magát a' szultán kegyében; igen jól tudjuk mi, hogy ő a' török birodalmat eladá Russziának, 's most a' hadserget, hajóhadat, szóval, az ország minden erejét, 's magát Abdul Medzsid fiatal szultánt is ugyanazon hatalomnak akarja átadni. Hogy legalább valamit megmenthessünk, a' sorhajók és fregátok valamennyi tisztjei megegyeztükkel azon férfinak határozám átadni a' török hajóhadat, ki egyedül képes megöni Törökországot a' fenyegető megsemmisüléstől. Ezen férfi nem más, mint Mehemed Ali. Én tehát megkínállak az egész hajóhaddal 's tiszteimmel együtt parancsodra várak: hová vezéreljem azt?“ A' basa tüstint igen udvarias levelet irt a' hajóvezérnek, 's kéré: jöne hozzá Alexandriába. Jul. 14én alkonyat felé valóban meg is jelent az egész török hajóhad Alexandria előtt, Mahmudieh roppant admirálhajó vezérlete alatt, mellyen maga a' kapudán basa vivé a' parancsnokságot. Az egyiptusi hajóvezér, Musztafa basa, elibe vitorlázott Achmetnek, 's megegyezék, hogy másnap reggelig Alexandria keleti oldalán hagyja sorban allani hajóhadat, 's azután egyesüljön az egyipt. hajósereggel. Másnap reggel angol mérőföldnyi vonalban láták kiterjeszkedni a' török hajóhadat, míg az egyip. hajóhad esatarendbe öszpontosulva tengerész tisztelgések közt vitorlázott el a' török sorhajók mellett. Ezután az utóbbiakról kísérve visszavitorlázott ras-el-tini magasokig, honnan gőzősen sieté az alexandriai kikötőbe a' kapudán basa, személyesen udvarlandó az alkirálynak. M. Ali ezalatt fölkeszítetté palotáját e' ritka vendég elfogadására. Valameennyi polg. és katonai magas hivatalnok dús díszruhában volt jelen, csupán csak maga tartá meg az egyszerű nisam-öltönyt, minden drágaság nélkül; kedve ellenben rendkívül derült vala, 's mindenkivel enyelgve tréfált, szeméből alig fékezhető öröm villogott, azon titkos öröm, miszerint rögtön annyival közelbíte nagy czéljához. Végre megérkezék a' várt gőzös 's a' kapudán basát algyurobaj és katonai tisztelgések üdvözlék partra léptekor. M. Ali álla várakozott reá 's a' terem lépésőjéig ment elibe, hol lecsatlá kardját Achmet 's egy udvari tisztnek adá, azután pedig, török szokás szerint, meg akará csókolni a' basa ruhaszegelyét, mit Ali nem engede, hanem megölelé őt 's egyenlő magasságu ülésre vezeté rang-egyenlőség jelül. „Rég ohajtám már személyes tiszteletemet nyilváníthatni előtted, de mindig hiányzott az alkalom“, szölt a' kapudán basa, kinek arcán szégyen, zavar 's aggály mutatkozik. „A' sors az, melly bennünket vezérel, mondá Ali, reménylem, jó barátok leendünk.“ Miatán kávé és pipák hozattak, mindketten magányos szobába vonultak, honnan óra mulva tértek vissza, Ali vidámon, Achmet előbbi aggodalmas arcával. Az udvarlásnak vége volt, 's a' kapudán basa olly tisztelgések közt távozik, minőkben előtte még senki nem részesült; jele, hogy M. Ali lehetőségig használni kívánja őt. Az egyiptusi hajóhad következő számmal áll sík tengeren: 19 sorhajó, 16 fregát, 6 korvett, 9 brigg, 1 gőzös; összesen 51 vitorla. A' kapudán basa egyiptusi ruházatot ölte, 's egész legénysége is hasonlót kíván tenni, minek következtiben 15 ezer öltözetkészítésre adott parancsot M. Ali. Minden ellenkező okoskodás daczára is kitünik, miszerint a' diván csakugyan gyanítá a' hajóhad elpártolását, mert a' szultán halála után azonnal parancsot kapott a' hajóserg a' dardanellakból a' kikötőbe visszatérésre, miután pedig a' hajóhad csakugyan kiindult, Chosrew basa levelet küldé Mehemed Alinak a' leggyorsabb gőzös által. E' levél tökéletes elégülést nyilvánított a'

basa tetteivel 's biztosítékot nyujta Egyiptus, Arábia, és Sennaar örökös birtoka iránt Meh. Ali családjá számára. De a' levél egy nappal a' kapudán basa titoknoka után érkezék Alexandriába, 's így természetileg elvété czélját, noha Meh. Ali még könnyeket is hullatott ura, a' szultán, kegyességén, midőn a' levelet fölolvastá, 's oda nyilatkozik, hogy utolsó emberével is kész óalmára lenni a' török birodalomnak, mellytől elszakadni soha nem volt szándéka. A' gőzöst csak a' két hajóhad egyesülése után bocsátá vissza Meh. Ali, még pedig hízelt 's hódoló irattal; mellynek azonban nem igen nagy hitelt tulajdoníthatni. Midőn a' 4 hatalom ügyviselői kérék őt: küldené vissza a' török hajóhadat Konstantinápolyba, következő sima válasszal utasítá el őket: „A' hajóhad nem enyim, hanem uramé, a' szultáné, enyimmel és szárazföldi sergeimmel 's minden tartományimmal együtt, melly fölött uralkodom. Mindegy tehát, akár Konstantinápolyban horgonyoz a' hajóhad, akár pedig Alexandriában, mert mindenütt a' szultán birtokában van, 's csupán az ő parancsától függ. Ha Konstantinápolyban akarja azt látni, csak parancsoljon, sőt én magam is azonnal ott termek, mihelyt kívánni fogja. Várakoznom kell tehát további rendelésre 's addig itt marad a' hajóhad, és frisztőkkel fogja magát ellátni az itteni kikötőben.“ Illy válasza mit tehetni egyebet türelmes várakozásnál?

#### Belgium.

Monsba jul. közepén azon parancs érkezék, miszerint e' hely kül-erőssége romboltassék le. Így tehát az 1831 dec. 14én Ausztria, Anglia, Porosz és Oroszország 's másrésről Belgium közt kötött azon szerződést, melly Mons, Menin, Ath, Philippeville és Marienburg erősségek leromboltatását illeti, most, miután 1815ben a' francziák ellen építék bástyaul, végrehajtják. E' hír azonban nem valósult. —

#### Hollandia.

A' belügy miniter jul. 22én zárá be a' király megbiztából a' köz RR üléseit 1838—1839re; beszédeben semmi különöst nem említe. —

#### Németország.

Hannovera, jul. 27kén: Stüve polgármester az itteni tanács védelmét, megkínálás után, magára vállolá. Buxtehude polgársága küldöttséget küldé a' hannoverai tanácsnak, javallatát 's halálját kifejezni; a' küldöttséget ma fogadá el a' tanács üléstermében. Még folyvást érkeznek ide csapatok, az őrségek kettőztetvek; a' polgárság igen csendesén 's nyugottan viseli magát, a' pörnép sem mozog már. A' pattantys-lak anyá előtt négy algyu áll készen löszerekkel éjjel nappal, a' kapuőrsg is meg van kettőztetve; egyebiránt e' rendelkezések annyibul hasztalanok, mert komoly zajongástul legkevésbbé sem rettegetni. Osnabrück városban is komoly rendszabályokhoz nyulnak rendzavarás elkerüléseért. Az adózók itt ugyan is a' tanácsnak iratot nyujtanak be, mellyben a' fönmaradt adó behajtása ellen nyilatkoznak 's kérést intéznek, miszerint kímélnék meg őket kénytető rendszabályoktul, vagy pedig kérelmeikre legyőző okokkal válaszoljanak. A' fizetni nem akarók az utóbbi országgyűlés törvényességét meg nem ismerik; több lovas osztály van Osnabrückbe rendelve.

A' porosz király jul. 16kán Töplitzbe utazott Humboldt Sándor és Müller titkos kab. tan. kíséretében; Werther b. külminister is oda menend nem sokára. Töplitzben más diplomatai tagokat is várnak 's így ez öszszejövetel tanpolit. czélú is. — Jul. 29kén Berlinből ezt írják: A' török birodalmi esetek nagy figyelmet 's reményeket támasztanak Orosz-lengyelországban. Ide ugyan t. i. Lengyelországba kevés tudósítás juthat hírlapi uton, de bőven pótolják e' esorbát a' kéz alatt mohón terjedő közlemények, min csakugyan csudalkozhatni a' jó szerkezetű 's nagyszámú titkos rendőrség mellett, melly nemcsak minden büntettet, titkos ármányt és szövetekezést kiszimatol 's nemesak nyilvános helyek- és beszélgetésekre ügyel, hanem legelzártabb rejtekibe is kíséri az embert 's legtitkosb sohajit is kémleg hallgatja ki. A' régi lengyel népdalokat énekelni 's terjeszteni, vagy csupa melodiájokat versek nélkül dallani, szigoru tilalom. Innen származik a' lengyelek hiedelme, hogy az orosz a' lengyel nemzetiségnek gyökerestül kiirtására czéloz. Szembeszökő az orosz politika kedvezése a' görög-moszka egyház iránt a' róm. kath. ellen, kivált az elegy házasságokra nézve, a' mellyekből születendő magzatokat görög-moszka vallásban kívánja neveltetni. A' lengyel zendület következtiben elkobzott lengyel nemesi jószágokat főbb oroszoknak ajánlékozá a' czár, olly feltét alatt, hogy kik még nem görög-moszka vallásúak is, ezentul görög-moszka vallásban neveljék gyermekeiket jószágaik vesztesége alatt. (Jegyzésre méltó, hogy Manderstierna tábornok e' kötelezést nem fogadá el, min a' czárnak semmi neheztelését onnan következtethetni, mivel e' család azóta több jószággal ajándékozá meg e' föltét 's kikötés elhagyatval.) Lengyelországra nézve tehát a' kath. egyház és lengyel nemzetiség korlátoztatása 's felosztása majd egészen azonegy. Mázsás fontolatú viszony ez, noha eddig egy lengyel nemes lány sem akart lenni 's lett orosz-nővé, ugy de így marad e' mindenkor? A' kath. egyház jogaival öszszeütköző rendelet ellen az elegy házasságok ügyében fölszólt a' sz. szék 's most alkudozás foly e' tárgyban a' moszka kormány és sz. szék közt. Mellesleg azonban azt is érintjük, hogy a' moszka kormánynak elegy házasságok ügyében sinórmértékül tűzött parancsa még a' kelettenger-melleki tartományokra is törvényül van terjesztve, noha itt szerződés szerint az ágostai vallás uralkodó, 's mégis minden nem görögmoszka lelkésznek szigorún tilos olly gyermeket keresztelni meg, kinek anyja görög-moszka, mint szinte tilos egyéb egyházi szokásokba is avatni.

Gabonaár: Pest, auguszt. 16dikan: Tiszta buza 165, 150, 140; — Kétszeres, 120, 110, 105; — Rozs 104, 100, 90; — Árpas 86, 81, 80; — Zab 66, 63, 60; — Köles —, —, —; — Kukoricza 127, 124, 120; — Köles-kása —; pesti m. v. garas.